

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Marcelli Parisiensis Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

Luxurius a
moribus
serpentis
laceratur.

moribus lacerans, usque ad cor illius penetravit. Totus igitur intumescens, iacebat humi: sed tamen priusquam animam efflaret, vidit oculis suis passantes Angelos, & admodum honorifice corpora sanctorum Iuliani & Casarii ex vndis exportantes: quæ quidam seruus Dei, qui cum illis habitauerat, collegit, noctuque sepeliuit apud Taracinas Calendis Nouembris. Eusebii dicebatur.

Post dies autem quinque idem Eusebius inuentus est eo loco, quo coniderat beatos martyres, ieiunans, & orans Dominum, & psallens. Id cum non pauci viderent Taracinenfes ciues, quod non longè ab vrbe esset locus, accedebant ad beatum Eusebium, & conuersi, à beato Felice presbytero baptizabantur. Id vbi comperit Leontius Leontij Consularis filius, furibundus ob mortem patris, misit milites, qui tenerent Felicem presbyterum & Eusebium monachum, eosque in forum in populi conspectum perducerent. Atque ibi ille residens cum primoribus ciuium, ait ad eos: Edicite nobis, serui ne an ingenui sitis. Felix presbyter respondit: Serui sumus Domini nostri Iesu Christi. Leontius dixit: Dicite qui vocemini. Responderunt sancti: Felix & Eusebius appellamur. Leontius ait: Quid ita contra salutem reipublicæ & principum, prædicatis insaniam? Felix presbyter respondit: Nos insaniam non prædicamus, sed sanam & veram doctrinam, vt timeatur Deus & cognoscatur: quem si vos cognoueritis, licebit vobis vitam obtinere æternam. Leontius dixit ad populum: Ecce quid vobis videtur? Alij clamabant, bonam eam esse doctrinam, alij id negabant, dicentes ea populum seduci. Sic ergo illis altercantibus, Leontius eos iussit duci in custodiam. Nocte autem misit ad illos, qui eos compellerent sacrificare. Sed illi irridentes & contemnentes dæmonum sacrificia, clamabant: Gloria in excelsis Deo. Eadem ergo nocte Leontius eos capite damnauit, iussitque corpora in flumen iactari. Ea verò per flumen perlata sunt in mare: claraque iam luce, eiecit illa mare in litus iuxta pineta. Ecce autem quidam presbyter Capuanus, Quartus nomine, cum exiret ad agrum suum, inuenit trunca sanctorum corpora, collegitque ea & posuit in vehiculum, duxitque in domum suam, capita eorum curiose perquirens. Quæ quidem postera luce inuenit in corrupta, iuxitque ea corporibus sanctis, & sepeliuit iuxta corpus beati Casarii Diaconi & martyris. Vbi orationibus eorum beneficia præstantur usque in præsentem diem, ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Felix & Eusebius cruci-
dantur.

VITA S. MARCELLI PARIISIENSIS EPISCOPI, AVTHORE FORTVNATO EPISCOPO.

Prefatio Authoris ad S. Germanum Episcopum Parisiensem.

Domino sancto, & meritis obtinentibus Apostolico viro, in Christi charitate fundato, meo lumini præponedo, domino & dulci patri Germano papæ Fortunatus. Facundissima illustrium oratorum ingenia, sermonum flore variante distincta, & eloquij vernantibus pampinis obumbrata, solent sibi viles causas sterilemque materiam querere, vt magna dicendo de minimis, videantur ostendere sui fluminis vberstatem: quia habentes intra se fontes eloquentiæ, de ipso sicco themate didicerunt vndas haurire. Vnde quicquid in iungitur illis, carmine irriquo copiosius explicatur. Verum econtra quicumque angustiæ intelligentiæ ariditate torrentur, nec habent affluentiam inundantis eloquij, per quam vel aliquos rescire, vel suæ siccitatis possint inopiam temperare: tales non solum aliqua non per se dicere appetunt, verum etiam si quid eis iniunctum fuerit, perhorrescunt: quoniam quantum doctis proloqui, tantum indoctis vile sit tacere. Nam illi de paruis magna disserere, isti de magnis nesciunt vel pauca proferre. Et ideo quod ab alijs queritur, ab alijs formidatur. Sic belligator in armis damni esse deputat, si non possit integer inuenire quod vincat. Sed sicut fortis requirit, vnde ducat spolia: sic debilis metuit, ne ducatur in prædam: & quod acer inuenire desiderat, iners vel audire formidat.

Cuius exempli gratia cum ipse sterilis scientiæ conuenienter accuser, nec sit in me aliquid, quod venusti sermonis ornamenta commendent, quid tibi visum fuerit, pater beatissime atque amantissime, constanter admiror, vt de sanctissimi viri Marcelli antistitis vita, nullo sine claudeda, & de illa cælesti lampade meæ aliquid dignum committeres scintillæ: cum ego pauper ingenio, & ille diues sit merito: ego humilis

humilis sermone, & ille sit egregius mercede: præsertim cum vobis multorum prudentium famosa abundantia sufficiat eloquentia, Gallico Gallicana, & quadratis iuncturis verba trutinata procedant. Qui si velint, sermone possint depingere, quicquid animus figuraverit: apud quos ipsum loqui dictare sit, & quæ vix corde concipitur, mox in pagina res formetur. Cur itaque, ut dictum est, inter Gallicos cothurnos ita lippaga vilitas plano pede ire præsumat, ad quorum comparisonem velut inter rosas & lilia nostræ linguæ vilis saluoca respirat? Accedit etiam ad difficultatem ingenij impediti res altera, quod de actibus beati Marcelli plurima sunt inuisenda, temporum verustate subrepta, nec facile memoria recollit, quod annositas numerosa fraudavit: quoniam quicquid in libris non figitur, vento obliuionis aufertur. Pauca quidem de eius gestis felicibus sunt ad nostra tempora relatione viuente perducta, nè in rotam quod sui amatores in posterum quærerent, periret: Quia etsi sancta membra iam dudum sepulcro sunt condita, non tamen miracula sunt sepulta: quæ tanto clariora sunt, quanto plùs memoria viuere meruere non scripta: quoniam licet non tenerentur in pagina, fixa sunt in cordis membrana.

Vndè inter hæc difficilia dubito quod conuertar, vtrum vel digitos præpare ad scribendū, cum dictare lingua formidet. Sed differre non licet, quod pater iniungit, cum secum magis ipse pugnet, qui tibi repugnat: præsertim qui vt obedire me doceas, & quod sustinere non valeo, libenter imponis. Maior enim deuotio in re difficili comprobatur. Denique ibi plenus est affectus, vbi etsi virtus non tolerat, tamen animus non recusat: & ego magis hinc venerer, quod charitas non leuiter exigit, sed audacter extorquet. Denique ex hac parte mihi ipsi conueniat perficere, quia qui minora vituperat, ducere ad maiora festinat. Quibus suggestis, volueram hoc opus aliorū lingua nitescere potius, quam nostra sordere. Sed quod primi differunt, vel vltimi prosequantur: quod cum displicere videatur eloquio, placere videtur ex voto.

V I T A.

BEATISSIMVS igitur Marcellus antistes, natus Parisij, Nonbris. sed 3. die celebratur eius memoria Parisijs. sed cuius paradisi: in terris humilis, erectus in celis: medio cros parētibus, sed meritis celsus. Cui hoc fuit nobilitatis insigne lumen, Christo sine culpa seruire: Non de generis intumescens superbia, sed habes de moribus ornamenta: Patria s. nec sumens de parentali laude iactantiam, sed gratiam Marcelli. possidens in virtutis exemplum: Intra se suos thesauros retinens, Deū mundo corde complectens. Sed cum Christo pauper iste regnauit, qui in humilitatis conuersatione, in charitatis vbertate, in castitatis lumine, in ieiuniorum pinguedine ita se totum caelesti tradidit disciplina, vt ab ipsa infantia maturus accederet, & positus in corpore, quasi nihil de carne portaret. Hic itaque nobilissima institutione succinctus, & venerandis operibus penè prius sacerdos, quam clericus, iam dudum dignus, qui susciperet dignitatem, antea paratus ad id, quod erat sine mora futurus: calcata pompa mundi vel criminibus, cum diuinis armis initiatus accingeretur, ad spem felicem, palmam de hoste publico relaturus, in militia Christi exercitando Lector effectus est, ac seipsum templo Christi primitus offerens, velut Abel sacrificium, hostia victæ carnis & puræ mentis, ex- S. Marcellus fuit Lector. ceptus est.

Qui clarior mercede, quam nomine, & merito maior, quam gradu, sine offendiculo suum gerens officium, cepit in milite crescere, quod accepit à Rege. Cuius occulta diuitiis, velut vitis palmites, ceperunt fructificare virtutes: nec perulit in eo sua dona abscondi, qui quod de fursum venerat, ad eò humiliter eum videbat amplecti. Denique, cum adhuc clericali tyrocinio celaretur, miraculis proditur, & signis caelestibus illustratur. Quadam vice accessit ad officinam fabrilem: qui despectus ab artifice, cogitur, vt extra cæci ferri de ardenti camino massam candentem manu sua attolleret, & quanti esset ponderis enarraret. Tunc vir beatissimus, non ignarus totū de Christo præsumere, & quantæ virtutis causa sit in rebus non turpibus obedire, mox supposita manu ferrum altius eleuauit, dicens: De calore calet, sed nouem pondera habet. Vide præclarum miraculum. Quod postea tantum ad stateram inuentum est, quantum eius vox librata prædixerat. Sic in vna specie duplex miraculum propagauit, nè eum foci calor exureret,

nec ferri pondera fessissent. Nam defæcatis vitijs in se libidinis vaporem non habuit, qui tam liberè ignis incendia sine vitione euasit. Nam vt elementi ignem vinceret, antè flammam carnis extinxit: & vt in ipsa pensa non falleret, probauit ferrum pondere.

Deindè in religionis ordine subdiaconus effectus est. Itaque cùm subdiaconali ministerio fungeretur, in die Epiphaniarum hauriens aquam de fluuio Sequanæ, dum beato Prudentio Episcopo manibus abluendis offerret, mutatis elémentis, vini sapor inuentus est. Quo viso obstupescens pontifex, iussit ex ipso vreo in calicem sacrum fundi: vndè vniuersus populus, Missa celebrata, ad communionem accepit, & ipsum vas cùm ad plebis multitudinem suffecisset, acsi non tactum & integrum, sic plenum permanfit. Cuius vini mystico beneficio postea multi infirmi sanati sunt. Ecce virum sanctissimum, qui vndam sumens à flumine, vina effudit in calicem. Sed

Aliud infigne miraculum.

for. * vt dum

Iohan. 2.

vndè tam noua miracula, vndè portaret aquam, quodammodò quasi uas exprimeret, nasceretur illi palmes in palma: Verè beatum Marcellum, summa veneratione colendum, in cuius manibus vno eodemque momento floruit vindemia, & torcularata sunt vina. Videmus non vno in loco beneficia diuina concludi, dum quod præcessit Dominus in Galilæa, ille successit in Gallia. Ibi ad nuptialem mensam Christus aquas vertit in vina: hic, quæ ad mensam Christi sufficerent, noua vina sumpfit altare. Illud præcessit tempore, hoc honore. Nam tunc quod dederunt sex hydræ, hic vnum & modicum vas expleuit. Sed tunc effecit, vt se Dominus proderet: nunc, vt famulum non celaret.

Aqua mutatur in balsami liquorè.

Veniamus ad illud miraculum, secundum ordine, non honore. Itaque cùm vir sanctissimus quadà vice ex sui officij seruitute, aquam manibus venerabili Episcopo porrexisset, mox indè balsama cœperunt fragrare: & dum vnda curreret, visa sunt chrisma respirare, vt penè pontifex crederet suas manus magis vngere, quàm lauare, & akeras aquas quæreret, vt priores vndas ablueret. Quo viso, sacerdos venerabiliter obstupescens, Deo gratias de comperto munere retulit, & beato Marcello reuerentiam in religione seruauit, dum eum non talem, qui seruiret, sed potius cui seruiretur, agnouit. Vndè quis tantum subdiaconum admiraretur condignè, in cuius dextera ex aqua siebant vina & balsama, & vndarum pallor aut in ruborem conuersus est, aut odorem illam tunc illis præfigurabatur indicijs futurus pontifex, qui dignus esset chrisma tractare. Sed cùm adhuc subdiaconus hauisset chrisma de flumine, meritò dignus erat, vt factus sacerdos, hoc sacrificaret in fonte.

Illud quoque mysterium reticere non debet, quod proficit auditori: quia de paucis, quæ memoria recoluntur, quicquid dictum non fuerit, aut inuideri creditur, aut contemni. Igitur quidam clericus, Mintucius nomine, annorum circiter decem, propter suauissimæ vocis tintinnabulum, & dulcedinis organum de fauce prolatum, quia contingebat animos populi delectari, cùm repercussa in auribus, solita & auribus blandiri: iussus est ab Archidiacono teneritate mellis sua decantare. Quo facto, præcepit ipsum puerum Episcopus flagellari ob hoc, quia alterum iusserat ipse cantare. Itaque dum clericus cæditur, Episcopus lingua damnatur. Mox enim vt clamor vapulantis in aurem sonuit, vox eius ab ore discessit: & nouo prædone sonum captiuauit pontificis vox infantis. Sed si causa facti requiritur, cur contigerit, inuenitur.

Episcopus fit mutus vt emenderetur.

MS. codex sic habet: Vndè quis in altero videre nõ cupit, non habebit, imò hoc sibi, quod alios habere non optat.

S. Marcell' mutò Episcopo redit loquela.

Denique qui puerum cantare prohibuit, pertulit vocis dispendia, quia vocibus inuidebat. Cui ergò non nocet inuidia, si Episcopo non pepercit vindicta? Vndè quod quis in altero videre non cupit, non habebit: immò hoc sibi perdit, quod alios habere non optat. Omnis enim qui alteri lapsus parat, iam cecidit, & antequàm inducat in laqueum, tenerur ipse captiuante peccato ligatus. Tum magis si proficere volumus, aliorum profectus, nostros esse credamus. Itaque idem sacerdos per triduum, etsi ambulabat per compita, tamen iacebat lingua sepulta. Non enim sonus poterat repercussa palati camera resultare, nec intra sepem dentium vox lingua rotante dissoni: sed totum quod perdidit, ore mutò prodebat. Tunc beatus Marcellus his verbis appellat pontificem: Licet intelligam, pastor bone, tibi talem casum de culpa venire, tamen quicquid vis, in nomine Domini sermone prorumpere. His dictis, adhuc beati Marcelli sermo voluebatur in ore, & iam quod imperauerat, obediebat. Deindè antequàm iste explicaret, ille respondit, dicens: Vos mihi fecistis, quorum iussio fuit, vt alter cantaret, quàm ego præceperam. Et dum ista loquitur, amissæ vocis gratia reformatur. O meritum subdiaconi, qui vocem restituit sacerdoti, & versa vice, quod

accipere.

accipere debuit, hoc indulst: Qui debiles fauces armauit eloquio, & in ore alterius fudit verba per verbum. Quid diutius protraham? Semper tacuisset Episcopus, si nunquam requisisset Marcellus. Verè dignus beati Marcelli sermo, vt gregem Domini regeret, qui dedit pastori salutem.

Operæ precium credimus etiam in paginis hæc texere, quæ multis sunt infixæ sub corde. Quia etsi de re terribili in relatione metus est, in ædificatione fit fructus. Porro autem cum beatus Marcellus, quod semper possedit moribus, esset pontifex ordinatus, quam dignitatem sibi reputabat magis oneris, quam honoris: tunc quidam de populo dum vellet ad communionem accedere, manibus retrò ligatis non poterat ad altare pertingere: sed cum omnes transirent, quasi metra cœpit stare: vt videretur non ad communicandum, sed ad numerandum populum aduenisse. Quem conspiciens pontifex, interrogauit quid fecerit. Respondit se peccasse. Cuius confessionem agnoscens, dixit ei: Veni, accede, & vltra non pecces. Quæ iussione absolutus, ad communionem accessit, duplici beneficio muneratus, de præterita culpa veniam consecutus, de futura vita correctus. Quæta huic erat in sanctæ Trinitatis æqualitate fiducia, cuius mens sic libera, per singula verba proferebat miracula? Sed licet satis fuerit, religati catenas sermone dissoluere, tamè plus est laudabile, quòd in Christi amore visus est peccata donare.

Creatus episcopus, oneratus potius, quam honoratus se sentit.

Exequamur & illud triumphale mysterium, quod cum sit vltimum ordine, anteponitur in virtute. Matrona quædam, profapia quidè nobilis, opinione vilis, malo maculans crimine, quod fulgebat ex genere: postquam dies fugitiuæ vitæ rapta luce conclusit, ad tumultu pompæ comitante, sed non profutura, processit. Quo condita, horresco referens hoc contigisse post funera, quia duplex nascitur lamentatio de defuncta. Ergò ad confumendum eius cadauer cœpit serpens immanissimus frequentare, & vt dicam clarius, mulieri, cuius membra bestia deuorabat, ipse draco factus est sepultura. Sic infelices exequias serpentinus baiulus impendebat, vt post mortem quiescere cadaueri non liceret: & cui vitæ finis in vno loco iacere concesserat, semper mutabatur in poena. O casum execrabilem, & valdè timendum. Mulier, quæ coniugij integritatem non seruauit in mûdo, integra non meruit iacere in sepulcro. Nam serpens, qui viuentem in crimine traxerat, adhuc in cadauer defæuebat. Tunc ex eius familia, qui in ciuitate manebant, audientes strepitum, & pariter concurrentes, viderunt ingentem belluam de tumulosis anfractibus exeuntem, & vasta mole cadauer flagellante labentem. Quo nimis perterriti homines, de suis sedibus migrauerunt. Hoc cognito, beatus Marcellus intelligens de hoste triumphu acquirere, collecta plebe, de ciuitate progreditur, & relictis ciuibus, in prospectu populi solus, Christo duce, ad locum pugnaturus accessit: & cum coluber de sylua rediret ad tumultu, obuiantes se inuicem, dante orationem beato Marcello, ille capite supplici cœpit veniam blandiente cauda precari. Tunc beatus Marcellus caput eius baculo ter percutiens, misso in ceruicem serpentis orario, triumphum suum ante ciuium oculos extrahebat. Sic in spiritali theatro spectante, solus cum dracone pugnavit. Hinc confortatus populus, cucurrit ad Episcopum, cupiens hostem suum videre captiuum. Tunc præcedente pontifice, bestiam ferè tribus millibus omnes profecuti sunt, reddentes gratias Domino, & soluentes exequias inimico. Deindè increpans eum beatus Marcellus, dixit: Ab hac die aut deserta tene, aut in mare te demerge. Mox dimissa bellua, nulla eius vltèrius indicia sunt inuenta. Ecce propugnaculu patriæ in vno consistere sacerdotè: qui fragili baculo fortius hostem edomuit, quam si balistæ transissent. nam sagittatus repercutere poterat, nisi vinceret res diuina. O virum sanctissimu, in cuius leui baculo virtutis est pondus ostensum: cuius molles digiti fuerunt catena serpentis. Sic inimicum publicum vicerunt arma priuata: plaudit in vnius præda generalis victoria. Si sanctorum virorū ex factis merita conferantur, miretur Marcellum Gallia, dum Roma Syluestrum: nisi hoc distat in opere, quòd draconem sigillauit ille, iste iactauit. Sed quis eius valeat miracula per singula sermone comprehendere, vel voce proferre, quantum ille fecerit & celauerit, cum ea scripta sunt, quæ de ipso, teste populo, claruerunt? His nanq; operibus sanctissimus Marcellus semper intentus, conuersatione clarus, consummatione præcipuus, beatitudine gloriosus, remuneratione ditatus, cum Domino perpetuò regnaturus, vincens mundi contagium, mundus migravit ad Christum die Calendarum Nouembrium, regnante Domino nostro Iesu Christo: Cui est honor & gloria & virtus & potestas per cuncta seculorum secula, Amen.

Horrenda Dei vindicta in adulteram.

Immanem serpentem S. Marcellus profligat.

Felicissimus eius obitus.